

הלבנות מלווה ולווה פרק ט

א. אין פוסקין על הפרות, עד שיצא השער; יצא השער, פוסקין אף על פי שאין לזה, יש לזה. כיצד: היה השער לחטים קבוע בשוק ארבע סאין בסלע הרי זה פוסק עמו על מאה סאין, ונותן לו חמש ועשרים סלעים. ואם יתן לו מאה סאה שלחטים אחר זמן, בעת שיהיו החטים סאה בסלע אין בזה רבית כלל, אף על פי שלא היה למוכר חטים כלל בעת שפסק.

ב. במה דברים אמורים, בשלא היה לו כלום מאותו המין שפסק עליו. אבל אם היה למוכר מאותו המין כלום אף על פי שעדין לא נגמרה מלאכתו הרי זה מתר לפסק עליו, אף על פי שעדין לא יצא השער.

ג. כיצד: היה הוא תחלה לקוצרים הרי זה פוסק על החטים, אף על פי שעדין הן גדיש; ופוסק על היין, משיבצר הענבים ויתנם בעביט; ועל השמן, משנתן הזיתים במעטן; ועל הסיד, משישקענו בכבשן. וכן פוסק על כלי חרס, משיעשה היוצר הביצים שלהן. במה דברים אמורים, בשהיה עפרן לבן. אבל עפר שחור פוסק על כלים הנעשין ממנו, אף על פי שלא נעשו: מפני שהוא מצוי לכל; ואף על פי שאין לזה, יש לזה. וכן פוסק על הזבל כל ימות השנה, אף על פי שאין לו זבל, מפני שהוא מצוי תמיד.

ד. כל דבר שהוא מחסר מלאכה אחת או שתיים, פוסק עמו עליו. היה מחסר שלוש מלאכות אינו פוסק עליו, אלא אם כן יצא השער: שפיון שהוא מחסר שלוש מלאכות הרי זה כמי שאין לו מאותו המין כלום, וכאלו לא בא לעולם עדין.

ה. כיצד: גדיש שהיה מחסר הנחה בשמש שייבש, ודישה, וזריה אינו פוסק עליו, עד שיצא השער: שפיון שהוא מחסר שלוש מלאכות הרי זה כמי שאין לו מאותו המין כלום, וכאלו אינו. היה יבש, ואינו מחסר אלא דישה וזריה פוסק עליו.

ו. ביצים שליוצר שהיו מחסרין לפיפה, ויבוש, והולכה לכבשן, ושרפה, והוצאה אינו פוסק עליהן. היו יבשין, ואינן מחסרין אלא הולכה לכבשן ושרפה פוסק עליהן: והוא שיהיה דרך הלוקח, להוציא אותן מן הכבשן; אבל אם היה המוכר הוא שמוציא הרי אלו מחסרין שלוש, ואינו פוסק עליהן עד שיצא השער. וכן כל כיוצא בזה.

ז. ההולך לחלב את עזיו, ולגזז את רחליו, ולרדות את פורתו, ומצאו חברו ואמר לו, מה שעזי חולבות מכור לך, מה שרחלי גוזזות מכור לך, מה שפורתי רודה מכור לך הרי זה מתר. אבל אם אמר לו, מה שעזי חולבות כף וכף מכור לך בכף וכף, מה שרחלי גוזזות כף וכף מכור לך בכף וכף, מה שפורתי רודה כף וכף מכור לך בכף וכף אסור, אלא אם כן פסק עמו כשער שבשוק. וכן כל כיוצא בזה.

ח. אין פוסקין על שער שלעירות, מפני שאין השער קבוע, אלא על שער המדינה. היו החטים החדשות במדינה ארבע סאין בסלע, וישנות שלוש בסלע אין פוסקין, עד שיצא השער לחדש ולישן.

ט. היו חטים שללקוטות ארבע סאין בסלע, ושלבעל הבית

שְׁלוֹשׁ פּוֹסֵק לְלִקּוּטוֹת כְּשֶׁעַר לְקוּטוֹת; וְלֹא יִפְסֵק לְבַעַל הַבֵּית,
עַד שִׁיקְבַּע הַשַּׁעַר לְבַעַל הַבֵּית.

י. כִּיּוֹן שֶׁנִּקְבַּע הַשַּׁעַר, מִתֵּר לוֹ לִפְסֵק עַל שַׁעַר הַגְּבוּהָ. כִּי־עַד:
הָיוּ הַחֲטִיּוֹת נִמְכָּרוֹת אַרְבַּע סְאִין בְּסָלַע, וּפְסֵק עִמּוֹ שִׁיתֵּן לוֹ
הַחֲטִיּוֹת כְּשֶׁעַר הַזֹּל אִם עִמְדוֹ אַחֲרֵי כֵן עֶשֶׂר סְאִין בְּסָלַע, נוֹתֵן
לוֹ עֶשֶׂר סְאִין; עִמְדוֹ שְׁלוֹשׁ סְאִין בְּסָלַע נוֹתֵן לוֹ אַרְבַּע סְאִין
כְּשֶׁעַר שֶׁהָיָה בַּשּׁוּק, שֶׁהָרִי פֶּסֶק עִמּוֹ כְּשֶׁעַר הַגְּבוּהָ.

יא. נָתַן לוֹ הַמַּעֲוֹת סֶתֶם, וְלֹא פֶּסֶק עִמּוֹ כְּשֶׁעַר הַגְּבוּהָ, וְהוֹזִילוּ
נוֹתֵן לוֹ כְּשֶׁעַר שֶׁהָיוּ שׁוּיִין כְּשֶׁנָּתַן לוֹ הַמַּעֲוֹת; וּמִי שֶׁחֲזַר בּוֹ,
מִקְבֵּל מִי שֶׁפָּרַע.

יב. בְּמָה דְּבָרִים אָמּוּרִים, בְּפוֹסֵק עַל דַּעַת עֲצָמוֹ. אָבֵל אִם הָיָה
שְׁלִיחַ לְאַחֲרִים, בֵּין הַמוֹכֵר בֵּין הַלּוֹקֵחַ אֵינוֹ נוֹטֵל אֶלָּא כְּשֶׁעַר
הַזֹּל, אוֹ מַחְזִיר אֶת הַדָּמִים, וְאֵינוֹ מִקְבֵּל מִי שֶׁפָּרַע כְּשִׁלְיָה:
שֶׁהָרִי הַמְּשַׁלַּח אוֹמֵר לוֹ, לְתַקֵּן שְׁלַחְתִּיךָ וְלֹא לַעֲוֹת, כְּמוֹ
שֶׁבֹאֲרָנוּ.

יג. הָיוּ הַחֲטִיּוֹת נִמְכָּרוֹת אַרְבַּע סְאִין בְּסָלַע, וְנוֹטֵל אֶת הַדָּמִים
שִׁיתֵּן לוֹ חֲמֵשׁ בְּסָלַע אִם יֵשׁ לוֹ חֲטִיּוֹת, מִתֵּר. הָיוּ לוֹ חֲטִיּוֹת חֹב
אֶצֶל אַחֲרִים, וְנוֹטֵל הַמַּעֲוֹת עַד שִׁיִּגְבֶּה חֲטִיּוֹ וְיִתֵּן לוֹ אֲסוּר:
שֶׁהָרִי הֵן מַחְסְרִין גְּבִיָּה, וְכֹאֲלוֹ אֵינָם; וְהָרִי זֶה כְּקוֹבַעַ לֹא זָמָן,
וְהוֹזִיל לוֹ מִפְּנֵי שֶׁמְקִיפּוֹ.

יד. הָיוּ הַחֲטִיּוֹת בְּמִדְיָנָה אַרְבַּע סְאִין בְּסָלַע, וּבִכְפָּרִים שֵׁשׁ בְּסָלַע
הָרִי זֶה מִתֵּר לְתֵן סָלַע לְתַגֵּר, כִּדִּי שִׁיבִיא לוֹ שֵׁשׁ סְאִין מִן הַכֶּפֶר:
וְהוּא, שִׁיְהִיו בְּרִשּׁוֹת הַלּוֹקֵחַ אִם אָבְדוֹ בְּדֶרֶךְ אוֹ נִגְנְבוּ, אָבְדוֹ לוֹ.
וְאָדָם חָשׁוּב, אֲסוּר לַעֲשׂוֹת זֶה. וּבְמִינֵי סְחוּרָה אֲסוּר לְכָל אָדָם,
לְפִי שֶׁאֵין מִינֵי סְחוּרָה מְצוּיִין תָּמִיד בְּפָרוֹת.

טו. הַחֲמֻרִין שֶׁנִּכְנָסוּ לַעִיר, וְהָרִי הַחֲטִיּוֹת אַרְבַּע סְאִין בְּסָלַע,
הוֹזִילוּ וּמָכְרוּ לְמַכִּירֵיהֶן אוֹ לְסֹפְסָרֵיהֶן חֲמֵשׁ בְּסָלַע בַּמַּעֲוֹת
שֶׁנָּתְנוּ לָהֶן תְּחִלָּה כְּשִׁיכְנָסוּ לַעִיר, עַד שִׁיִּפְתְּחוּ שְׁקִיָּהֶן וַיִּמְכְּרוּ
לְכָל אָדָם הָרִי זֶה מִתֵּר: שֶׁאֵין אֵלּוֹ מוֹכְרִין לָהֶם בְּזוֹל מִפְּנֵי שֶׁנָּתְנוּ
הַמַּעֲוֹת עֲתָה, וְלֹא יִקְחוּ אֶלָּא לְאַחַר זָמָן, אֶלָּא מִפְּנֵי שֶׁמוֹדִיעִין
לָהֶם אֶת הַשַּׁעַר, וּמִסְעֲדִין אוֹתָן.

טז. הַמוֹלִיךְ פָּרוֹת מִמָּקוֹם לְמָקוֹם מִצָּאוּ חֲבֵרוֹ וְאָמַר לוֹ תָּנֶם לִי,
וְאֲנִי אַעֲלֶה לָּךְ פָּרוֹת שִׁישׁ לִי בְּאוֹתוֹ מָקוֹם אִם יֵשׁ לוֹ שֵׁם, מִתֵּר;
וְאִם לֹא, אֲסוּר.

יז. הָיָה מוֹלִיךְ סְחוּרָה מִמָּקוֹם לְמָקוֹם אָמַר לוֹ תָּנֶה לִי, וְאֲנִי
אַעֲלֶה לָּךְ דָּמֶיהָ כְּמוֹ שֶׁשׁוּוּהָ בְּאוֹתוֹ מָקוֹם אִם הָיְתָה בְּרִשּׁוֹת
הַמוֹכֵר עַד שֶׁתִּגִּיעַ לְשֵׁם, מִתֵּר; וְאִם הָיְתָה בְּרִשּׁוֹת לּוֹקֵחַ, אֲסוּר.

יח. הַנוֹתֵן לְבַעַל הַגְּנֶה דָּמֵי עֶשֶׂר קָשׁוּאִין אֵלּוֹ, דָּמֵי עֶשְׂרֶה
אֲבִשְׁיָחִים אֵלּוֹ, וְהָרִי הֵן קִטְנִים, וְהַתָּנָה עִמּוֹ שִׁיתָנֶם לוֹ כְּשִׁיגְדִילוּ
הָרִי זֶה מִתֵּר: שֶׁהָרִי הוּא מִנִּיחָן, וְהֵם גְּדִלִים מֵאֲלִיָּהֶן; וְאֵלּוֹ
קִצְצֵן עֲתָה כְּשֶׁהֵן קִטְנִים, לֹא הָיוּ בָּאִים אַחֲרֵים תַּחְתֵּיהֶן. וְכֵן כָּל
כִּיּוּצָא בְּזֶה, מִדְּבַר שֶׁאֵין בּוֹ הַפֶּסֶד וְלֹא חֶסְרוֹן עַל הַמוֹכֵר.